

Nimimerkki Lukija

LUKIJAT

novelli,
nimimerkki Lukija

Ihmishahmo rikkoontui sadoiksi pieniksi ruuduiksi lähestyessään panssarilasiovea. Aivan oven vieressä hahmo kääntyi ja loittoni jälleen. Mies käveli pitkin käytävää, pysähtyi hetkeksi miettimään, teki kädellään muutamia nopeita kuin hyönteisiä tai kiusallisia ajatuksia pois häätäviä liikkeitä, oli istumaisillaan käytävän varrella olevalle vaaleanvihreälle tuolille, mutta muuttikin yllättäen mielensä ja jäi katselemaan seinällä riippuvaa taulua. Taulussa mikroskooppisen pienet ihmiset kiipeilivät pitkin kasvien lehtiä ja kauempana tuntui avautuvan niitty.

Lasiseinäisessä huoneessa istui kuusi ihmistä valkoisissa vaatteissa. Yhdellä heistä oli kädessään nippu kansioita. Viisi istujista oli naisia ja yksi parrakas mies. Miehellä oli kädessään kahvikuppi ja muiden istujien kupit olivat pöydällä piirin keskellä.

Mies aloitti puheen:

- Miten runoilijan yö meni, maltoiko pysyä omassa punkassaan?
- Voidaan todellakin puhua ensin meidän Mylläristä, tarttui partamiehen puheeseen yksi piirin naisista, - on tullut joitain tiedusteluja omaisilta. Ilmeisesti tämä tilanne koetaan kiusallisena.

Pyylevä nainen kurotti metalliverkosta taivutellusta pienestä kärrystä pahvisen kansion, jonka sisältä pursuili erilaisia papereita. Hän selaili kansiota hetken ja kysyi sitten.

- Miten yöläiset tosiaan tämä yö meni, eikös ollut sellainen suunnitelma, että ohjataan heti omaan vuoteeseen, jos lähtee liikkeelle ja annetaan sitten vaikka puolikas diapami, sitä on lääkärinkin ohje Myllärin kansiossa. Kenellä on rapsakirja, pitäiskö yöstä jotain kirjata.
- Viime yönä poltti kyllä valoa ja lähti käytävälle kävelemään edestakaisin tuossa kahden maissa. Kävin ohjaamassa takaisin omaan punkkaan ja sanoi käyneensä vain luonnollisilla tarpeillaan, sanoi vanhin nainen, ja selaili paksua vihkoa, jonka kanssa luki tikkukirjaimilla raportti.
- Vai luonnollisilla tarpeillaan, sanoiko se niin? Sanoisikin joskus kusella tai paskalla, niin olisi helpompaa vaikka kiukkuisesti kipata ukko punkkaansa, mutta kuinka helvetissä voit olla tyly vanhalle miehelle, joka käy yöllä luonnollisilla tarpeillaan, jatkoi partainen mies.
- Niin, ongelmahan näissä tarpeissa on vain se, että ne tahtovat kohdentua Erja-rouvaan jonka omaiset eivät ole kaikista tarpeista kovin otettuna ja hyvillään.

Minä nousen kävelytien päähän ja katselen yli niityn. Tuolla polun päässä on se talo, johon joku merkittävä valta saa minun katseeni kohoamaan. Talo on kyllä liian pieni sana kuvaamaan linnamaista päärakennusta, pitkiä taidokkaasti koristeltuja terasseja ja korkealle kohoavaa katonharjaa. Linnaksi sitä on kutsuttu koko minun elämäni. Linnan lasten kanssa minä leikin ja kuljetin heitä heidän seikkailuretkilleen ympäri tiluksia, vaikka olinkin vain myllärin poika.

Vanha mies seisoj raporttihuoneen oven pielessä ja katseli taidejäljennöstä. Hän hieroi oikealla kädellä kasvojaan, kääntyi jälleen päättäväisesti ja käveli yllättävän reippain askelin huoneen numero kahdeksan ovelle ja astui sisään. Sisällä huoneessa istui keinutuolissa vanha nainen hypistellen käsissään kangaspalaa. Vanha mies seisahtui keinutuolin viereen, tarttui naista tämän molemmista käsistä ja laskeutui polvilleen lattialle.

- Viktoria, sinun kätesi ovat niin pienet. Minä saan sinun molemmat kätesi piilotettua yhden kämmeneni sisään, katso Viktoria, miten pienet ja valkoiset sinun kätesi ovatkaan. Jos minä vain voisin, niin voisin nostaa sinut syliini ja kantaa tuonne niitylle. Voi, miten hauskaa meillä olisikaan, minä kertoisin sinulle tarinoita puista ja joesta ja niistä kaikista niityn eläimistä, jotka tunnen melkein nimeltä.

Nainen katsoi miestä kasvoihin kuin tunteakseen, siristi hetken silmiään ja käänsi sitten katseensa takaisin käsiinsä jotka mies oli haudannut yhteen luisevaan nyrkkiinsä.

- Sinä satutat minua, sanoi nainen hiljaisella äänellä ja yritti vetää kätensä pois miehen käden puristuksesta.
- Mitä on rakkaus, jos ei kipua, sinäkin satutat minua Viktoria, sinä satutat minua niin paljon, mutta juuri sitä kipua minä odotan aamusta herättyäni ja siihen kipuun minä nukahdan iltaisin. Mikä ihana kipu Viktoria, anna minä pidän vielä hetken, annathan.

Vanha nainen sai kätensä irti ja alkoi huutaa. Hän huusi kuin hädissään, kummallisella valittavalla nuotilla ja samassa huoneessa vuoteellaan makaava vanhus yhtyi hänen huutoonsa. Kahden naisen valittava huuto kaikui käytävällä ja raporttihuoneen ovi avautui paukahtaen. Hoitajamies ja tanakka hoitajanainen kävelivät rivakasti huoneeseen kahdeksan ja he tarttuivat kainaloista kiinni maassa polvillaan olevaan vanhaan mieheen ja nostivat hänet seisomaan.

- Mennäänpä Johannes omaan huoneeseen ja annetaan rouvien levätä ihan rauhassa.

Hoitajat ohjasivat vanhan miehen käytävää pitkin läpi päivähuoneen miesten käytävälle, sitten huoneeseen neljä. Huone oli yhden hengen huone, pieni suorakaiteen muotoinen sairaalahuone, jonka oikeanpuoleisella seinustalla oli vuode, ikkunapäädystä pieni kirjoituspöytä ja vuodetta vastapäinen seinä oli vuorattu koko seinän kokoisella kirjahyllyllä joka oli täytetty erikokoisilla ja eri-ikäisillä kirjoilla.

Minä asetun tähän lepäämään. Katselen ensin seinää, sitten siirrän hitaasti katseeni rappauksessa olevaa halkeamaa pitkin kattoon. Katossa on valaisin ja valaisimen kahta puolta leviävät tummat pölysiivet, siivet. Ne eivät anna minun rakastaa Viktoriaa. Eikä se olekaan oikein, helpointa olisi kadota jonnekin, jäljettömiin. Onkohan minulla kuumetta, päässä on omituinen tunne, on parempi maata tässä sängyllä, kiertää peitto vartalon ympärille ja katsella, miten auringonsäteet siirtyvät pikku hiljaa huoneen itäseinälle. Kotona oli niin helppoa, silloin olin vielä voimissani ja saatoin kävellä vuorelle tai metsään ja samoilla ajatuksissani. Silloin minun ei ollut pakko ajatella häntä kaiken aikaa, oli niin paljon muuta. Kerran muistan, kun polulla tuli vastaan mies haulikon kanssa ja hän kysyi olinko nähnyt hänen koiraansa. Silloin minä kysyin häneltä vastaan, että tietääkö hän millaista on rakastaa jotain toista ihmistä niin paljon, että koko valveilla oloaika menee siihen, että koettaa vain olla ajattelematta jotain aivan pienintäkin asiaa joka liittyy häneen ja sitten kun menee nukkumaan on koko ajatusmaailma niin sekaisin, että uni ei tule vaan koko yö menee tuskaiseen pyörimiseen hikisissä lakanoissa. Haulikkomies meni menojaan, hän ei halunnut vastata eikä kysyä enää koirastaan, ehkä hän oli kokenut jotain vastaavaa.

Nyt minun on levättävä vähän. Kenties jo huomenna saan kutsun tapaamaan Viktoriaa linnaan, kenties ne eivät lähetä minua pois liian vaatimattoman pukeutumiseni tai kömpelöiden tapojeni vuoksi. Ehkä minun ei olisi pitänyt polvistua, kenties minun ei olisi pitänyt puristaa häntä niin lujasti. Hänen kätensä ovat niin valkoiset, hän katsoi minuun vain hetken, mutta se katse oli enemmän kuin katse, kenties ei ole aivan mahdotonta, että hän tuntee minua kohtaan. Ei. Ei se voi mennä niin, se olisi liikaa vaadittu häneltä, olisi varmasti viisainta vain nauttia siitä, että me olemme samassa kaupungissa ja samassa maassa. Kaikki ne vuodet jolloin olimme erossa ja kaukana toisistamme olivat niin tuskallisia.

Vanha mies kieppui hetken vuoteellaan. Aurinko laski kohti länttä ja huoneen itäinen seinä värjäytyi valosta. Hoitajat kulkivat käytävällä, sairaalan iltapäivä sujui normaaleissa rutiineissaan.

- Olisi päivällisaika, koetahan Johannes heräillä, olet taas nukkunut pari tuntia keskellä päivää, milläs sinut illalla saadaan tainnutettua, huudahti vaaleahiuksinen nuori hoitaja miesten käytävältä.

Johannes Mylläri nosti harmaata päätään, josta hiukset sojottavat joka suuntaan. Hänen suupielestään valui leualle kuivuneen syljen noro, jonka hän nopeasti pyyhki pois suussa kostuttamallaan sormilla. Hän nousi istumaan, suoristeli vaaleanruskean kauluspaitansa etumusta, nousi seisomaan ja paineli käsillään mustien suorien housujensa prässejä tiukammiksi. Hetken emmittytään hän käveli määrätietoisesti vaatekaapille ja otti käteensä kaksi kravattia. Vanha mies silmäili kravatteja, punnitsi vaihtoehtoja mielessään ja valitsi lopulta hopeanharmaan solmion. Johannes solmi kravatin tottuneesti, laittoi päälleen tummanruskean pikkutakin, kampasi sormillaan harmaita hiuksiaan taaksepäin ja astui käytävälle.

Minut kutsuttiin päivälliselle linnaan. Onko tämä jotain pilaa, olisiko parasta antaa viesti takaisin ja valitella, että juuri nyt en pääse tulemaan. On lähes varmaa, että hänkin tulee. Totta kai hänet on kutsuttu, hänhän on linnan tytär. Kenties koko tilaisuus on järjestetty hänen vuokseen. Jos olisin nyt viisas, jättäisin menemättä koko juhliin. Siellä on herrasväkeä ja he puhuvat keskenään omia asioitaan, tuskin heitä kiinnostaa myllyn poika, joka nyt sattumalta omalla työllään on saanut julkisuuteen muutamia kirjojaan. Kenties he tekevät pilkkaa minusta, jos minä olenkin kutsuttu tilaisuuteen peliksi. Kuitenkin hän katsoi minua eilen sillä tavoin, että hän varmaan toivoo minun tulevan. Eikö minun juuri silloin olisi parasta jättää menemättä. Tuossa juhlasali jo avautuukin, onpa täällä paljon ihmisiä. Lähes kaikki ovat minulle outoja, varmaan linnan väen kaukaisia sukulaisia ulkomailta tai ainakin vieraista kaupungeista. Nyt tuo kohtelias palvelija ohjaa minut paikalleni, en voi enää kieltäytyä. Aiheuttaisi kohtuutonta huomiota nousta nyt ja keksiä jotain olemattomia tekosyitä, ovi jäi lukitsematta, minulla on asioita kaupungissa. Ei, parasta istua nyt. Tuolla hän istuu ja katsoo minua, onko minussa jotain vialla. Takki istuu moitteettomasti, solmio on suorassa. Hän hymyilee, minä hymyilen takaisin, en kuitenkaan liian julkeasti.

Hoitaja, jonka nimineulassa luki Marketta Skyttä ohjasi Johanneksen pöytään. Kaikki osaston vanhuksat istuivat pitkän pöydän ääressä, heitä on yhteensä kuusitoista, yhdeksän naista ja seitsemän miestä. Apuhoitaja vihreässä mekossaan nosteli ruoka-astiat teräsvaunusta pöydän päähän.

- Jokainen ottaa sitten itse ruokansa ja sen verran kuin syö. Meillä on tänään tiistaina unkarilaisittain paprikalla maustettua gulassilihaa ja perunoita. Gulassi ei ole kovin vahvasti maustettua, joten jokainen voi maistaa. Jälkiruokana on vadelmakiisseliä ja kahvia tai teetä.
- Minä en syö paprikoita, sanoi tummaihoisen vanha mies, joka oli jo tarttunut lusikkaan
- Kyllä se Timosenkin olisi hyvä opetella jo tuohon ikään syömään vihanneksia
- En ole jumalauta tähän ikään paprikoita syönyt enkä syö, se maistuu mullalle.

Ruoka-astiat kiersivät pöydässä. Ne vanhuksista, jotka eivät pystyneet ottamaan ruokaansa itse saivat annoksensa hoitajilta. Pienessä pöydässä istui pyörätuolissa kaksi naista, joita hoitajat syöttivät ja aivan yksin sivummalla istui mies geriatrisessa hoitotuolissaan ja hänen vierellään apuhoitaja syötti häntä nokkamukista. Ennen ruokailua yksi sairaanhoitajista kiersi lääketarjottimen kanssa ja ojensi jokaiselle syöjälle nimetyn pikkukupillisen erivärisiä pillereitä.

Johannes Mylläri oli ainoa mies, jolla oli solmio ja pikkutakki. Hän istui mietteliään näköisenä ja tarkkaili muita pöydän äärellä istuvia. Hän antoi katseensa viivähtää vaaleahiuksisessa, suoraryhtisesti pöydän ääressä istuvassa vanhassa naisessa, katsoi tätä hetken kiinteämmin ja kun nainen nosti katseensa vastaan, Johannes hymyili ja käänsi katseensa lautaseensa.

Minun tulisi sanoa jotain, pieni puhe, kiitos tästä mahdollisuudesta, pieni anekdootti, joitain pieniä nokkelia sanoja, joilla voin tehdä itseni tykö. Hän katsoi minua, hän on hyvillään siitä, että minä tulin, minun olisi tehtävä jotain.

Johannes nousi seisomaan, otti lasin käteensä ja kopautti sitä muutaman kerran haarukallaan.

- No niin, runoilijalla on puheenvuoro, sanoi mieshoitaja kiinnostuneena
- Minut on tänne kutsuttu syrjäisenä ja silti minulle on osoitettu monta hyväksyvää katsetta ja sisimmissään varmasti myös sanaa. Minun läsnäoloni täällä on oikeutettua vain siksi, että olen vähäpätöinen naapurin poika, myllärin poika, joka leikki linnan lasten kanssa. Se minut oikeuttaa. Neiti Viktoria on ollut niin rakastettava aina. Hän on hymyillyt ja antanut minun koskettaa kauniita käsiään ja minusta on tuntunut, että olen samanarvoinen. En vain naapurin poika, vaan tasaveroinen ystävä, enemmän kuin ystävä, ihminen jota voisi jopa hieman rakastaa jos olosuhteet olisivat toiset. Viktoria on saanut minut syttymään taas, ajattelemaan jopa runoja pitkästä ajasta, sillä monta vuotta olivat tiemme erossa ja niinä pimeinä vuosina minä kirjoitin vain ikävästä. Nyt kun taas näen hänet, voin kirjoittaa sillä tulella, jonka hän on sisääni saanut roihuamaan. Kuitenkin tiedän, että se mikä palaa, palaa myös loppuun ja kaikki polttava aiheuttaa aina palovammoja, mutta nekin minä kestäen, jos vain saan kulkea yhdessä kanssasi Viktoria.

Koko puheensa ajan Johannes tuijotti vaaleahiuksista Erja-rouvaa, joka katseli hämmentyneen oloisena vuoroin gulassilautastaan, vuoroin hengästyneesti sanoihinsa takeltelevaa Johannesta. Johanneksen lopetettua ja jäätyä seisomaan vaukkoontunein ilmein, nousi Erja ja taputti käsiään. Koko muu joukko pöydän ympärillä yhtyi taputukseen ja muutamat jopa innostuivat huutelemaan hyvä-huutoja. Johannes seiso hetken, sitten hän tempaisi lautasliinan kauluksestaan, työnsi tuolinsa taaksepäin niin nopeasti, että se kaatui. Vanha mies kääntyi nopeasti ja hartioitaan nykien lähti kävelemään pois päivähuoneesta kohti miesten käytävää. Hän astui nopeasti sisään huoneeseen neljä, repäisi solmion kaulastaan, heittäytyi vatsalleen sängylle, peitti kasvonsa käsiinsä ja purskahti itkuun.

Minä olen pilannut kaiken. Kaikki hienot ihmiset istuivat siellä ja minä päästin itseni irti. Missä on minun itsehillintäni. Varmasti siellä nyt puhutaan röyhkeydestäni. Varmasti Viktoria neidin sulhanen saapuu pian ja silloin hän saa kuulla kaiken. Silloin minun on lähdettävä täältä. Kenties viisainta olisi muuttaa ulkomaille. Siellä voisni aloittaa vaikka uuden romaanin kirjoittamisen. Voisin kirjoittaa kahdesta rakastavaisesta, joille ei anneta mahdollisuutta tavata toisiaan. Tai julmasta isästä, joka pakottaa tyttärensä toiselle, vaikka tämä rakastaa toista, tai miehestä, nuoresta miehestä, joka ei koskaan saa ketään, jonka sydän pakahtuu ja joka täyttää elämänsä kuvitelmillä, jonka koko elämä on pelkkää kuvitelmaa.

Johannes makasi vuoteellaan. Hän katseli kuvia matkakirjasta, kuvissa moniväriset eläimet olivat kokoontuneet juottopaikoille Tansaniassa. Hän liikkui sormeaan Kilimanzaron vuoren ääriviivaa pitkin, sitten pitkin savannin ja vuoren välistä horisonttia. Hän piirsi sormellaan ihmisen hahmon savannille kirahvin ja gnu-antiloopin väliin. Silloin huoneen ovi avautui ja sisään astui vanha nainen, Erja-rouva. Hän oli kammannut pitkät valkoiset hiuksensa, koonnut ne monimutkaiseksi nutturaksi päänsä päälle ja suihkauttanut kaulaansa lapsiltaan saamaa

joululahjahajuvettä. Vanha nainen käveli sängyn viereen, katseli kirjaa selailevaa miestä niin kauan, kunnes tämä katsoi takaisin ohi kirjan. Nainen nosti kirjan lattialle, silitti miehen karheaa poskea kätensä selkäpuolella ja ojensi itsensä pitkäkseen miehen viereen.

- Johannes, kyllä minä muistan sinut
- Viktoria

Ilta eteni ja sairaala eli sairaalan iltaa. Hoitajat kävelivät käytävillä, veivät muutamia huonommin liikkuvia suihkuun ja istuivat kahvitauteillaan raporttihuoneessa juttelemassa. Miesten osastolla huoneessa neljä kaksi vanhusta makasi selällään rinnakkain puristaen toisiaan kädestä. Huoneessa oli vain yksi kapea sänky, joten he eivät voineet liikahtakaan. Miehen silmät aukesivat ja hän katsoi vierellään silmät suljettuina makaavan vaaleaihoisen naisen kasvoja. Hän nosti varovasti seinän ja vuoteen väliin puristuneen kätensä naisen kasvojen ylle ja silitti tätä kevyesti, herättämättä. Nainen tunsu kuitenkin kosketuksen ja avasi silmänsä.

- Minä kuljin silloin niin pitkiä aikoja yksin ja luin vain. Sitä meidän tarinaamme, se on kaunis tarina. Minä itkin silloin, kun Viktoria ei osannut, hän ei vain osannut. Oliko se meidän tarinaamme, en minä silloin sitä ajatellut niin. Minä olin niin nuori, sen täytyi olla Turussa, minä opiskelin kansakoulun opettajaksi.
- Minä voin viedä sinut metsään ja myllylle, isä varmaan ilahtuisi, minä olen ollut niin kauan poissa. Oletko sinä todella lukenut minun kirjani, sinä sanoit päivällisillä ja vanha opettaja ja kaikki hienot ihmiset katsoivat. Miksi minä menin puhumaan sillä tavalla! Sanat vain lähtivät tulemaan, kun sinä katsoit minuun Viktoria, kaikki tuntui niin sekavalta. Ne posliinilautaset ja kynttiläkruunut ja ihmiset katsoivat minuun.
- Minä menin sitten naimisiin, silloin se lukeminen jäi. Oliko siinä kirjassa Otto, se Viktorian sulhanen, minä en ihan tarkasti muista.
- Mitä sinä nyt Otosta, tietysti hän on parempi kuin minä, kyllä Viktoria, sinun on seurattava säätyäsi ja vanhempiesi tahtoa. Minun on muutenkin jo lähdeävä, olen makaillut tässä sinun vieressäsi jo liian kauan, kenties joku on katsonut linnasta tai maantieltä, ehkä he jo etsivät sinua. Ei minulla ole oikeutta pitää sinua luonani näin kauaa. On varmasti kaikille parasta, että minä lähdän nyt. Kävelen metsässä hetken, että pääni selviää, minä tulin jotenkin humalaan sinun tuoksustasi. On jo liian myöhä, mitä minä oikein tässä viivyttelen, minä saatan sinut linnaan.

Johannes koetti nousta Erjan takaa, mutta noustessaan hän työnsi polvellaan naisen alas sängystä. Erja putosi sängystä lattialle kyljelleen ja Johanneksen käsi kädessään hän kierähti mahalleen. Johannes ei ehtinyt päästää irti ja puolittaisessa konttausasennossa hän putosi vanhan rouvan päälle. Kolinan ja Erjan kimeän huudahduksen havahduttamina kaksi juuri yövuoroon saapuvaa hoitajaa ryntäsi ovelle.

- Mitä helvettiä täällä tapahtuu?
- Runoilija jumaliste, nouse ylös siitä Erja-rouvan päältä!

Mieshoitajat tarttuivat Johannesta kainaloista ja tempasivat tämän pystyyn. Erja makasi vielä mahallaan lattialla ja valitti hiljaa. Toinen hoitajista päästi irti Johanneksen kainalosta ja kumartui auttamaan vanhaa naista ylös lattialta.

- Sattuiko Erja-rouvaan, kävikö pahasti, kyseli hoitaja nostaessaan vanhusta ylös.

Johannes seisoi vuoteen vierellä ja hänen silmänsä harhailivat ympäri huonetta.

- Anteeksi Viktoria, minä en olisi saanut, se oli minun vikani, en olisi saanut tarttua.
- Johannes, kuiskasi Erja, minä rakastan sinua.

Hoitaja lähti kuljettamaan hymyilevää vanhaa naista omaan huoneeseensa. Johannes jäi seisomaan toisen mieshoitajan kanssa omaan huoneeseensa. Kadotessaan nurkan taakse Erja katsoi vielä jälkeensä ja tavoitti sekunnin murto-osan ajan Johanneksen levottomasti kulkevan katseen. Mieshoitaja lähti taluttamaan Johannesta kohti kansliaa. Kanslian kirkkaan valon häikäisemänä Johannes nosti kätensä silmiensä eteen. Kansliassa istuivat iltavuorolaiset raporttikirjojen kanssa odottamassa yövuorolaisten töihin tuloa. He katsoivat hämmästyneinä, kun hoitaja kuljetti vanhaa miestä kansliaan selvästi kiihtyneenä.

- Tämä yksi saatanan kasanoova raahaa nykyään naisia huoneeseensa ja kellistelee niitä lattialle.

Raporttikirjaa pitelevä sairaanhoitaja laski kansion pöydälle ja katsoi hätäntyneeltä näyttävää Johannesta.

- Onko se totta herra Kerisalo?
- Johannes Mylläri, myllärin poika, sanoi Johannes
- Markus Kerisalo on alkuperäinen nimenne, onko se totta, että te olette kuljettaneet huoneeseen naisen ja vielä kaataneet tämän lattialle.

Koko huone on täynnä Oton ystäviä. He haluavat haastaa minua. Jos myönnän kaiken, he eivät kenties vaadi minua kaksintaisteluun, en halua järjestää mitään näytelmää. Hän kuiskasi minulle rakastavansa minua. Oliko se juuri äsken, tapahtuiko se todella vai oliko se vain ylikihottuneiden aivojeni houretta. Kenties Viktoriakin haluaa vain koetella minua tai tehdä minut naurunalaiseksi ystäviensä silmissä. Jos kaikki onkin vain karkeaa pilaa, jos hän huomenna lähettää minulle kirjelappusen, jossa hän kieltää kaiken ja minä olen elätellyt kokonaisen vuorokauden katteetonta toivoa. Kuinka hän voisi rakastaa minua, miten minä voisin olla sellaisen olennon rakkauden arvoinen. Myönnän kaiken, minä kerron Oton ystäville, että minä yritin vietellä Viktorian ja houkuttelin hänet lehtimajaan vaikka katsomaan tulikärpäsiä tai kuoriutuvaa perhosen koteloa.

- Viktoria on viaton. Minä houkuttelin hänet puutarhaan. Minä keksin päästäni perhosen kotelon ja minä sanoin, että ei ole mitään kauniimpaa kuin nähdä rumaan koteloon vangitun kirjavan perhosen ensimmäiset siipien väristelyt, kun se hylkää kovan kuorensa ja tulee sellaiseksi kun sen on ollut tarkoitus tulla koko pitkän metamorfoosinsa ajan.
- Olisikohan viisautta nyt ottaa kunnon yömyssy. Anna Erkkilä sieltä kaapista meidän Johannes runoilijalle vahva pami ja nukahtamistabu, niin minä johdatan casanovan huoneeseensa perhosia tuijottamaan kymmenen tunnin nokosille.
- Menkää kuitenkin hiekkalaatikon kautta.

Erja Ojanen antoi mieshoitajan saattaa itsensä huoneensa ovelle. Ovella hän sanoi pääsevänsä itse petiin. Hän käveli sängyn viereen, istui sängyn laidalle ja hieroi otsaansa ja silmiään kuin yrittäen muistaa jotain. Hänen kuumeissa aivoissaan liikkui pirstaleisia kuvia, lapsia, mies, kirjoja, paljon kirjoja, pitkiä lämpimiä päiviä puistossa lukien kirjaa. Hän sai mieleensä henkilöitä kirjoista, kaupungeista, kouluista, valokuvista ja joku jossain oli Johannes. Johannes, myllärin poika. Hän muisti itkeneensä.

Itkinkö minä Johanneksen takia, itkinkö minä itseni takia. Minä rakastin häntä, niinhän minä juuri äsken hänelle kuiskasin. Isä haluaa, että minä menen naimisiin Oton kanssa, Otolla on rahaa ja isä on vaikeuksissa aivan konkurssissa pian. Oliko se niin, eikö Otolle silloin tapahtunut jotain, enkö minä kuitenkin ole rakastanut Johannesta alusta alkaen. Nyt minä muistan, minä kirjoitin hänelle, minä kirjoitin että olisin halunnut suudella sinun kenkiäsi ja maata jossa olet kävellyt. Minähän kirjoitin sinulle Johannes, että minä haluan vain tuntea kätesi käsissäni ja tänään sinä pitelit minun käsiäni ja minä puhkesin huutamaan kuin pelosta. Silloin sinä varmaan ajattelit, että minä inhoan

sinua ja haluan, että et koskaan koskisi minuun. Kuitenkin minä tulin sinun luoksesi illalla, minun oli pakko tulla. Sinä puhuit niin kauniisti siellä päivällisillä, sinä puhuit syttymisestä ja palamisesta ja minä sytyin Johannes, minä sytyin sinun puhuessasi ja jos minun täytyy palaa, niin minä haluan palaa yhdessä sinun kanssasi. Minä olen Viktoria, sinä olet oikeassa, miksi minulta meni niin kauan, että saatoin sen uskoa ja käsittää. Anna minulle anteeksi, huomenna minä selitän sinulle kaiken. Nyt minun on pakko levätä, jumala sinua siunatkoon Johannes, sinä olet herättänyt minut eloon, minä olin ollut kuollut niin monta vuotta.

Erja riisui kaikki vaatteensa. Hän seiso hetken alastomana sänkynsä vieressä ja kuunteli. samassa huoneessa nukkuva vanhus kuorsasi hiljaa, ulkona oli tuuli nousemassa, oli jo pimeää. Vanha rouva hiveli alastonta vartaloaan käsillään, hymyili ja laskeutui vuoteelle. Hän työnsi jalkansa peitteen alle, työnsi polttelevat jalkansa viileän peiton alle ja huokasi. Hän ihmetteli, miten jalat löytävät peiton alta aina jonkun viileän kohdan, vaikka olisi nukkunut jo pidemmän aikaa.

II

Hoitaja auttoi tummanruskean popliinitakin Erja Ojasen päälle. Hänen poikansa Kari seiso vieressä ja keskusteli vieressä pahvilaatikkoa täyttävän mieshoitajan kanssa. He kävivät läpi listaa niistä tavaroista, joita omaiset olivat kahden vuoden sairaalajakson aikana tuoneet Erjan omaan huoneeseen tai joita hänellä oli ollut mukanaan tullessaan sekavassa aliravitsemustilassa hoitoon.

Erja Ojanen heilutti laihaa vartaloaan puolelta toiselle ja piti hiljaista ynisevää ääntä ja haki katsellaan oven suun ohi säännöllisin välein kävelevän pukuun pukeutuneen vanhan miehen katsetta. Mies käveli edes takaisin käytävällä ja pysähtyi joka kierroksella tuijottamaan maisemamaalausta joka oli ripustettu raporttihuoneen seinälle.

Minun on oltava rauhallinen. Viktoria muuttaa pois, hänen miehensä on palannut sodasta. Minä luulin, että Otto-herra on kuollut, mutta minulle on tuotu ilmeisesti vääriä uutisia. Minun on vain paadutettava sydämeni, on parasta, että en itke enkä mene hyvästelemään. Hän keräilee jo vaatteitaan, vieras mies ja nainen ovat saapuneet häntä hakemaan. Jos minä kirjoittaisin kirjeen tai kysyisin myöhemmin osoitetta. Kenties ei kuitenkaan kannata häiritä enää. Mitä minä hourin, mikä minä olen vaatimaan sitä, että voisimme elää yhdessä, paeta, mennä yhdessä ulkomaille tai rakentaa metsään talo. Enhän minä voi olla hänen onnensa este! Hänellä on jo takki päällään, minä kävelen tästä enkä ole huomaavinaan, hän katselee ulos, kenties se oli vain kaikki harhaa. Makasiko hän vierelläni ja piti minua kädestä. Mutta hänhän suuteli minua, hän tuli yöllä viereeni ja hän itse kertoi haluavansa lähteä pois kanssani. Kenties hän sääli minua. Minä en ole edes kirjoittanut mitään varmaan vuosikausiin, minun tulisi aloittaa edes pieni kertomus tai laulu. Pieni oodi kenties tai iloinen romanssi.

Kari Ojanen näki vanhan miehen kävelevän puku päällään uudelleen ja uudelleen ohi äitinsä huoneen. Hänen sydämensä tihensi lyöntiään ja nopeasti hän astui vanhan miehen eteen ja tarttui tätä paidan hihasta.

- Sinäkö olet se Johannes Mylläri
- Kyllä, kuka te olette, oletteko te linnan väkeä.
- Teidät tässä linnaan pitäisi viedä, saatanan kekkuli. Äiti lähtee nyt täältä pois ja saat ihan rauhassa leikkiä leikkiäs ihan oikeiden mielikuvituskavereittenne kanssa. Olet niin perkeleen tymeä kattella, että se on pientä vaille, etten vetäse.

Mieshoitaja astui miesten väliin ja koetti rauhoitella Kari Ojasta. Tämä päästikin irti Johannes Mylläriin hihasta ja Johannes vetäytyi nopeasti sivummas käytävältä, horjahti siirtyessään ja kaatui käytävän penkillä istuvan potilaan kävelykeppiin. Hän konttasi muutaman metrin eteenpäin ja romahti sitten mahalleen laattalattialle. Hänen hartiansa alkoivat vavahdella ja hänen suustaan kuului sekavaa soperrusta.

- Halusin vain hyvästellä. Rakastaa, katsoa hetken kasvoihin. Halusin, halusin sanoa jotain tai halusin, halusin nähdä, kysyä, onko se totta.

Vanhan miehen pää heittelehti pari kertaa puolelta toiselle ja sitten hän rauhoittui. Johannes Mylläri menetti tajuntansa.

Ruskealla pakkausteipillä kokoon kasattu pahvilaatikko liukui käytävällä metrin kerrallaan, kun Kari Ojanen työnsi sitä jalallaan nopeasti kohti panssarilasiovea. Hänen vaimonsa Marke ja naishoitaja taluttivat keskellään vanhaa naista, Erja Ojasta. Erja-rouva katseli eteensä vahamaisin kasvoin, hänen ilmeensä oli vahamainen ja lasittunut.

Minulla ei ole enää mitään. He vievät minut pois ja joudun jättämään hänet yksin. Yksin minäkin olen ollut jo niin kauan, että kyllä minä tämän ikäväni siedän. Minneköhän he vievät Johanneksen. saisinkohan minä kirjani, uskaltaisinkohan minä kysyä kirjaani, Johanneksen kirjaa, hän on sen kirjoittanut, se on meidän tarinamme. Nyt olen jo ulkona, minun pitää istua autoon.

- Kirja, antakaa kirja, se on laukussa.

Hoitaja otti Erja-rouvan käsilaukun ja kaivoi sieltä huiviin käärityn vanhan romaanin, jonka sivut olivat koirankorvilla ja jonka sivuihin oli teipattu lukemattomia muistilappuja.

- Tämä on hänen kirjansa, sanoi Erja-rouva hiljaa.

Kari Ojanen nappasi kirjan ennen kuin hänen äitinsä sai paketin käsiinsä. Hän aukaisi huivikäärön ja katsoi kirjan kantta.

- Tätä kirjaa ei äidin tarvitse enää katsella, sanoi Kari Ojanen ja heitti kirjapaketin autonsa jalkatilaan, - pannaan kotona roskiin.

III

Johannes Mylläri makasi silmät auki vuoteellaan. Hän tuijotti katossa olevaa halkeamaa niin pitkään, että hänen silmänsä alkoivat vuotaa vettä. Hän toisti hiljakseen Viktorian nimeä välillä venyttäen, välillä nopeasti kuin kiihkossa. Hän tunsikin olonsa turraksi, tunteettomaksi. Maailma oli vienyt häneltä rakkauden. Johannes makasi hiljaa, eikä noussut vaikka käytävällä kutsuttiin lounaalle. Hänen kasvonsa kellersivät ja aika ajoin huulilta kuului hiljaista valitusta. Sitten hän sulki silmänsä ja tiukasti yhteen puristettujen luomien välistä valui kirkas pisara pitkin juonteista ohimoa. Ihmiset kulkivat käytävällä ja aurinko pilkahti iltapäivän iloksi päivähuoneessa syöville vanhuksille.

Minä en näe häntä enää koskaan. Tämä tarina on lopussa. Jotenkin on paljon valoisampaa. Vuosia olen ollut välillä kuin horroksessa ja välillä sitten taas taivaltanut maan päällä. Jumalan käsiin minä voisin nyt antaa elämäni, minä olen ollut etuoikeutettu niin kauan. Ei tämä oikeastaan tunnu niin pahalta, oikeastaan näin siinä tulikin tapahtua. Minä kuolen.